



**MEDAR**

MEDİPOL AKDENİZ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ



MEDİPOL  
ÜNİVERSİTESİ

**TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLERİN EĞİTİM  
POLİTİKALARINDA ÇOK BOYUTLU ÇÖZÜM  
ARAYIŞLARI**

**Yuvarlak Masa Toplantısı Raporu**

31 Ekim 2022, İstanbul

**2023**

# TÜRKİYE 'DEKİ SURİYELİLERİN EĞİTİM POLİTİKALARINDA ÇOK BOYUTLU ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

## Yuvarlak Masa Toplantısı Raporu

31 Ekim 2022, İstanbul

### Giriş

Suriyeli sığınmacılarla ilgili olarak politika oluşturma sürecinin başarısı, konunun tüm boyutlarıyla ve tüm taraflarıyla çok boyutlu bir biçimde tartışmasını gerekli kılmaktadır.

İstanbul Medipol Üniversitesi Akdeniz Araştırmaları Merkezi, Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacılarla ilgili kararların alınması sürecine katkı sağlamaya yönelik olarak, konunun tüm taraflarını bir araya getirmeyi amaçlayan "Türkiye'deki Suriyelilere Yönelik Kamu Politikalarında Çok Boyutlu Çözüm Arayışları" başlıklı bir dizi yuvarlak masa toplantısı dizisi başlatmıştır.

Meselenin asgari dört temel boyutunu, (1) sığınmacıları, (2) devleti, (3) akademiye ve (4) STK'ları bir araya getiren bu toplantılar aracılığıyla, farklı perspektiflerden konunun ele alınmasına ve bütünsel kamu politikası önerileri geliştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Bu çerçevede ikincisi 31 Ekim 2022 tarihinde Suriyeli göçmenlerin eğitimde yaşadıkları sorunları ve çözümleri mercek altına almayı amaçlayan "Türkiye'deki Suriyelilere Yönelik Eğitim Politikalarında Çok Boyutlu Çözüm Arayışları" konulu yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Yuvarlak masa toplantısında Suriyeli göçmenlerin eğitim hizmetlerinin alımında yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri için aşağıdaki hususlara vurgu yapılmıştır:

### Ön Plana Çıkan Başlıca Sorunlar

- Suriyeli göçmen öğrenciler Türkçe dil yetersizliklerinden dolayı iletişim kurmakta zorluk çekmektedir. Bu sebeple dersi anlamakta zorluk çeken öğrenciler bir zaman sonra okula gelmek istememekte ve okuldan ayrılmaktadırlar.
- Suriyeli göçmen çocukların çoğunun savaş yaşanan bir ülkeden yabancı bir ülkeye gelmeleri ve orada kendilerini rahat hissedememeleri başta olmak üzere birçok psikolojik sıkıntı yaşıyor olmaları, eğitim hayatlarını da etkilemekte ve kendini ifade edemeyen öğrenciler şiddet eğilimi göstermektedirler.

- Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye geldiklerinde kayıtlı oldukları ilde yaşamaları gerekmektedir. Ancak çoğu göçmen iş için kayıt dışı başka şehirlerde çalışıp yaşamaktadırlar. Bu durum ise adrese dayalı okula kayıt sisteminden dolayı Suriyeli göçmen çocukların okula gidememe sorununu ortaya çıkarmaktadır.
- Medyanın ve siyasi söylemlerin Suriyeli göçmenler hakkında yaptığı olumsuz (nefret dilinin kullanılması) yayınlarla beraber ırkçılık, nefret söylemi ve akran zorbalığı sadece çocuklar arasında olmayıp yetişkinlerde de ırkçı ya da ötekileştirici davranışlar gözlemlenmektedir. Bu durum çocukların okulu bırakmalarına veya gelmek istememelerine neden olmaktadır.
- Suriyeli göçmen çocukların eğitiminin önünde olan bir diğer büyük sorun ise kayıt altında olmayan çocukların varlığıdır. Güvenlik endişesiyle Suriye konsolosluğundan evrak temininde yaşanan sıkıntılar ve Türkiye'de kalıcı yaşamama düşüncesiyle resmî kurumlara başvurmama gibi sebeplerle kayıt dışı kalan çocukların temel hak olan eğitim hakkından uzak kalmaktadırlar. Bu durumda olan çocuklar terör, uyuşturucu vb. riskleri de barındırmaktadır.
- Avrupa Birliği destekli PİKTES (Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi) kapsamında yapılan kırtasiye yardımlarının yüzde 51'i Suriyeli öğrencilere, yüzde 49'u ise ihtiyaç sahibi Türkiyeli öğrencilere yapılmaktadır. Ancak bu yardımların okullarda yapılması yararlanamayan öğrenci ve velileri tarafından yanlış anlaşılacak ayrımcılık yapıldığı yönünde algıya sebebiyet vermektedir.
- PİKTES projesi kapsamında öğrencilere sağlanan okul servisi hizmetinden hem Türkiyeli hem de Suriyeli öğrenciler yararlanabilmektedir. Ancak Türkiyeli öğrenci ve velileri tarafında okul servisi hizmetinden sadece Suriyeli öğrencilerin yararlandığı yönünde olumsuz algı oluştuğu görülmektedir.
- Suriye'ye geri dönen Suriyeli göçmen ortaokul ve lise düzeyindeki çocukların bir süre sonra Türkiye'ye geri döndüğü gözlemlenmiştir. Bunun temel sebebi ise anadillerini az kullanmaları neticesinde kendi dillerine ve ülkelerine yabancılaşmış olmalarıdır.
- Yerel yönetimlerin ve STK'ların Suriyeli göçmen çocukların eğitim ve uyumunda pasif kaldıkları gözlemlenmektedir. Suriyeli göçmen çocukların uyum ve eğitimine dil yetersizliğinden dolayı velilerinin de destek olamadıkları bilinmektedir.
- Türkiye'nin güneydoğusundaki yetersiz okul kapasitesi nedeniyle Suriyeli göçmen çocukların buldukları muhitteki okullara kabul edilmedikleri ve bu sebeple uzak okullara gitmek durumunda kaldıkları belirtilmektedir.
- Suriyeli öğrenciler arasında engelli ve üstün zekalı olanların yeterince tespiti yapılamadığı için bu durumdaki öğrencilerin kendilerine uygun eğitim verilmemesinden kaynaklı eğitime devam edemedikleri belirtilmektedir.

## Eğitim Hizmetlerinde Yaşanan Sorunlara Çözüm Önerileri

- Suriyeli göçmen çocukların hazırlık eğitimiyle Türkçe dil öğreniminin tamamlanmasından sonra başlamaları gereken sınıftan eğitime devam etmeleri.
- Psikolojik Danışmalık ve Rehberlik (PDR) uzmanlarına ihtiyaç olması daha fazla PDR uzmanının istihdam edilmesi gereklidir.
- Suriyeli göçmen çocukların yaşadıkları ilden farklı bir ilde ikamet adreslerinin olması nedeniyle okullara kayıt yaptırılmaması sorununa karşın buldukları il/ilçe de kayıt imkânının tanınması gerekmektedir.
- Ötekileştirici ve ayrımcı ırkçı pratikleri engellemek adına hem öğrencileri hem de idarecileri caydırıcı idari yaptırımların uygulanması ya da uyarıların yapılması.
- Kayıt altında olmayan Suriye göçmen çocukların tespit edilip eğitim hayatlarına devamının sağlanması.
- Kırtasiye eğitim araç gereç yardımlarının belediye, kaymakamlık veya muhtarlık gibi kurumlar aracılığıyla çocuklar arasında ayrışmayı arttırmayacak şekilde dağıtımının yapılması gerekmektedir.
- Suriyeli göçmen öğrencilerin eğitimi için geliştirilen proje uygulamalarının toplumsal etkileri göz önünde bulundurularak ayrımcılık vb. konulara neden olmayacak şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- Suriyeli göçmen çocukların eğitiminde anadillerine dair seçmeli ders eklenerek, sahip oldukları anadili ve kendi kimliklerinin unutmaması sağlanmalıdır. Bu sayede ülkelerine geri dönüş sürecinde değerlerini koruyor olacaklardır.
- Yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının Suriyeli göçmen öğrencileri destekleme noktasında daha aktif olmaları gerektiği. Öğrenciler gibi velilerinin de dil konusunda eğitim ihtiyacı olduğu ve bu soruna çözüm olarak da velilere de Türkçe dil eğitiminin desteklenmesi gerekmektedir.
- Suriyeli göçmen öğrencilerin ikamet ettikleri yere en yakın okullara kaydının yapılması ve yetersiz kapasite sorununun giderilmesi gerekmektedir.
- Suriyeli göçmen engelli ve üstün zekalı öğrencilerin tespit edilmesine yönelik faaliyetlerin arttırılması ve bu öğrencilere uygun eğitimin verilmesi sağlanmalıdır.

## **KATILIMCILAR**

- İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü
- İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü
- Uluslararası Sağlık Hizmetleri Anonim Şirketi
- UNHCR İstanbul
- PİKTES İl Koordinatörü
- Ahmet Çuhadarođlu Ortaokulu
- Hepimiz Göçmeniz Platformu
- Harmoon Araştırma Merkezi
- Arnavutköy Halk Eğitim Merkezi
- Kâğıthane Zuhal Ortaokulu
- İnsanı İnşa Derneđi
- Aile ve Sosyal Hizmetler İstanbul İl Müdürlüğü
- İstanbul Medipol Üniversitesi MEDAR
- Sığınmacılar Platformu
- Yaşar Dođu Ortaokulu
- Müsenna Uluslararası Öğrenci Derneđi
- Bünyan Derneđi
- Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Koalisyonu
- Medipol Üniversitesi SMYO
- İnsan Hakları ve Sosyal Güvenlik Forumu
- Suriye Diyalog Merkezi
- ATAA İnsani Yardımlaşma Derneđi
- Şam Forumu
- Nisva Adalet Eğitim ve Yardımlaşma Derneđi
- İlk Sen Ol Derneđi
- Divan Araştırma ve Eğitim Derneđi